

huisarts en wetenschap

MAANDBLAD

VAN HET NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

Ter inleiding van de tiende jaargang

Bij een terugblik over het afgelopen jaar is getracht de balans op te maken met betrekking tot de redactionele bijdrage in 1966 in de communicatie tussen enerzijds N.H.G.-bestuur en zijn adviescommissies en anderzijds de leden van het Genootschap. Wij moeten vaststellen dat het resultaat mager is: weliswaar levert de afgelopen jaargang tien redactionele artikelen op, maar slechts van één bijdrage — Groepspraktijken van huisartsen — kan men opmerken dat hierin een beschouwelijk commentaar is verwerkt, waaruit de lezer kan afleiden hoe men op bestuursniveau over deze kwestie denkt. Verschillende artikelen in deze jaargang bleken zich daarentegen bijzonder goed te eigenen voor een redactionele kanttekening, zoals: Psychosomatische stoornissen; Onderlinge observatie der praktijkvoering; Homoseksualiteit; Enquêtes; Orale contraceptiva; Fonodidactische dienst.

Ondanks de ter gelegenheid van de negende jaargang geformuleerde voornemens om ter informatie van de leden van redactionele zijde ook over de nog niet geconcretiseerde zaken enige voorlichting te geven, moeten wij bij dit balans opmaken constateren tekort te zijn geschoten. Zoals gebruikelijk bij het begin van het nieuwe jaar is ook de redactiecommissie vervuld van goede voornemens en zij wil nu reeds vastleggen dat in het jaar 1967 harerzijds aandacht zal worden gevraagd voor de volgende onderwerpen: opleiding huisarts, huisartstrainers, evaluatie studiegroepen medische psychologie, huisarts en universiteit, huisarts en nascholing. Dit ambitieuze redactionele programma zien zij als een aangename taak, welke het tienjarig bestaan van het tijdschrift met zich brengt.

In de N.H.G.-bestuursvergadering van 28 februari 1957 werd besloten tot de uitgave van een maandblad „huisarts en wetenschap” en werd een redactie benoemd. De redactiecommissie stelt het

bijzonder op prijs op deze plaats en op dit moment — immers dit januari-nummer voert voor het eerst het cijfer tien in de jaargang — een zeer persoonlijk woord te richten tot de lezer: wij zijn u zeer erkentelijk voor al uw geduld, uw trouw en uw vertrouwen. Tegenover het N.H.G.-bestuur willen wij gaarne getuigen van onze dank voor het vertrouwen dat men vanaf het begin de commissie heeft geschonken, waardoor zij een maximum aan zelfstandigheid kreeg, welke ongetwijfeld tot de gunstige ontwikkeling van het tijdschrift heeft bijgedragen. Uitgever en drukker nemen voor ons tijdschrift beide een sleutelpositie in: dat wij jaarlijks in het redactionele ten geleide van de nieuwe jaargang getuigen van de goede samenwerking is allerminst een frase. Gevoelens van erkentelijkheid en dankbaarheid gaan uit naar de vele adverteerders, die ons tijdschrift in de afgelopen tien jaren zakelijk en wetenschappelijk bleken te waarderen.

De oud-redacteuren Frese, Brühl en Denekamp danken wij ter gelegenheid van dit lustrum gaarne voor het vele werk dat zij indertijd voor hun tijdschrift hebben verzet. De redactiesecretaris J. J. van Mechelen zij hier bij deze gelegenheid een woord van diepe erkentelijkheid gewijd voor het onnoemelijk vele werk, dat hij in deze tien jaren voor h. en w. — voor eenmaal zij afgeweken van het axioma: géén woordafkortingen in „huisarts en wetenschap” — heeft gepresteerd. Zijn werkracht, toewijding en vriendschap heeft het werk van de redactiecommissie tot een aangename tijdpassering gemaakt. Uiteraard straalt wat van deze lof af op de medewerksters van onze redactiesecretaris.

De prettige relatie die wij in de afgelopen jaren met zovele auteurs hebben onderhouden, hebben wij zeer gewaardeerd en wij hopen van harte op hun daadwerkelijke steun in de toekomst te mogen rekenen. Hetzelfde geldt ook voor de vele advi-

seurs op wier hulp en deskundigheid wij nimmer tevergeefs een beroep deden. Als penvoerder van de redactiecommissie op dit moment, dank ik hier gaarne de commissieleden, die het werken in deze commissie — die vanaf de aanvang een vriendenkring is geweest — al deze jaren tot een vreugde hebben gemaakt.

Geheel in goede harmonie met de feestelijk gestemde inleiding tot de tiende jaargang is het bericht dat A. Fuldauer tot de redactiecommissie is toegetreden. Uiteraard dient zijn benoeming door

het ledencongres formeel te worden bevestigd. Fuldauer heeft in de afgelopen maanden met de werkzaamheden van de commissie kennis gemaakt en wij hopen van harte dat dit facet van het medisch beroep hem blijvend zal weten te boeien.

Tot slot vermelden wij gaarne dat de jaarlijkse prijs van de redactiecommissie voor 1966 werd toegekend aan mejuffrouw P. Visser te Amsterdam en M. Cottaar te Tilburg voor hun bijdragen in de rubriek *Uit de centra*.

H.

Huisarts en preventie

DOOR DR. F. J. A. HUYGEN, HUISARTS TE LENT

Op het tiende NHG-congres (1965) is het onderwerp preventie aan de orde gesteld, waarbij in de diverse secties belangrijke zaken zijn behandeld, welke hier en daar tot nieuwe zienswijzen hebben geleid. Aan het slot van het congres hebben wij getracht de inhoud van het besprokene enigermate samen te vatten. Op verzoek van de redactie volgt hiervan thans een schriftelijke neerslag, waarbij echter voorop moet worden gesteld dat hetgeen hier volgt een persoonlijke selectie is en zeker geen volledige weergave, die aan alle onderdelen recht doet wedervaren. Op het congres zijn trouwens slechts enkele aspecten van het brede onderwerp preventie belicht, terwijl de keuze van deze aspecten vrij willekeurig was. Getracht zal worden om, uitgaande van behandelde details, te komen tot meer algemene gevolgtrekkingen.

Indien wij beginnen met de ochtend, waarin enige wetenschappelijke onderzoeken besproken werden, met name het „Kamperfoelieproject”, waarbij gezocht wordt naar factoren die in verband staan met een verhoogde kans op carcinoom van mamma en endometrium, kan een eerste gevolgtrekking zijn dat er ten aanzien van preventie in de huisartspraktijk nog veel speurwerk zal moeten worden verricht. Hier ligt een groot veld van onderzoek voor de huisarts op bewerking te wachten. De huisarts staat in een bijzonder gunstige positie voor het verrichten van dergelijke onderzoeken. De continuïteit van zijn contacten met zijn patiënten stelt hem in staat om prospectieve studies te ondernemen, die moeilijk door anderen kunnen worden verricht. Het zal in de toekomst uiterst belangrijk worden bedreigde categorieën bijtijds op te sporen. Hoe herkennen en waar vinden wij deze categorieën? Wat zijn alarm-symptomen?

Daar de huisarts midden in de gemeenschap staat, in een voortdurend levend contact hiermede,

is het duidelijk dat hij in een bijzonder bevoorrechte positie verkeert voor het verrichten van epidemiologische waarnemingen. Hierbij dient epidemiologie niet alleen in de oude, maar vooral ook in de nieuwe zin te worden verstaan als: kennis van de wijze van verbreiding van niet besmettelijke ziekten. Het zal daarvoor echter nodig zijn dat hij epidemiologisch leert denken. Hij zal moeten gaan beseffen dat hij zijn praktijk kan beschouwen als een „population at risk”, een bevolkingsdeel dat risico's loopt, welke tot op zekere hoogte voorzienbaar en voorspelbaar zijn. Over dit bevolkingsdeel is hij als huisarts als het ware aangesteld als bewaker. Het is immers zijn taak — Het Woudschoten-rapport (1966) huisarts en wetenschap 9, 372 — de gezondheid te bewaken van de mensen die zich aan hem als huisarts hebben toevertrouwd.

In dit verband is het nuttig nog eens stil te staan bij het begrip „gezondheid”. Gezondheid is niet iets statisch, iets wat men heeft of niet heeft, maar integendeel iets dynamisch; niet iets passiefs, maar iets actiefs: een evenwicht in lichamelijk, geestelijk en sociaal opzicht in de mens zelf en tussen hem en zijn omgeving (Buma). Deze evenwichtstoestand wordt actief gehandhaafd. Gezondheid is een goed dat steeds belast en bedreigd wordt. Dit goed verdient bewaking door de mens zelf en wij dienen hem daarbij te adviseren en te helpen. Hierbij kunnen twee grote principes worden onderscheiden.

a. Enerzijds moeten de grote bedreigingen weggenomen of voorkomen worden. Nu is de aard van deze bedreigingen in onze westerse landen grondig aan het veranderen. Microbiële bedreigingen als difterie, poliomyelitis en tuberculose zijn teruggetreden, maar anderen zijn daarvoor in de plaats gekomen als onveiligheid (ongevallen!) en overbelasting in de tussenmenselijke relaties. Overbelasting in fysisch, chemisch, perceptief en psychisch opzicht, soms zelfs door ons eigen toedoen